

16
11-12
~~13~~

Interieur

kávéház és
lakóház

Szerkesztő
Kovács Réka

JASCHIK R. RAIZA.
1912.

Iparművészeti, kávéházi
és színházi képes folyóirat
Megjelenik havonként két
szer. ára egy évre 20 k:
egyes szám 1 korona.

KOVÁCS GYULA ÉS TÁRSA CSILLÁRGYÁRA

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 9. TELEFON: 91-04.

Telefon: "HUNGÁRIA" 76-58. Telefon: 76-58.

MAGYAR HÉZAGMENTES ASBEST PADLÓGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-UT 113. SZÁM.

GYÁRTANAK: Teljesen lábmeleg, pormentes, tűzbiztos, savellentálló, vízhatlan, higiénikus asbest-padrót, falburkolatot, homoruan kiképezett falcsatlakozást, parafa alapburkolást illoleum részére

ALKALMAS: Kórházak, szanatoriumok, menhelyek, iskolák, fürdők, templomok, hivatalok, nyilvános épületek, vendéglők, kávéházak, szállodák, bérlakások, színházak, mulatóhelyek részére.

BEITZ JÁNOS Telefon: 81-30.

MŰSZTERGÁLYOS,
új és használt kávéházberendezési cikkek raktára, legnagyobb elefantsontgolyó raktára
BUDAPEST, VII. KER., AKÁCFA-UTCA 55. SZÁM.

SOMLÓ DISZITŐ,
FESTŐ,
MÁZOLÓ

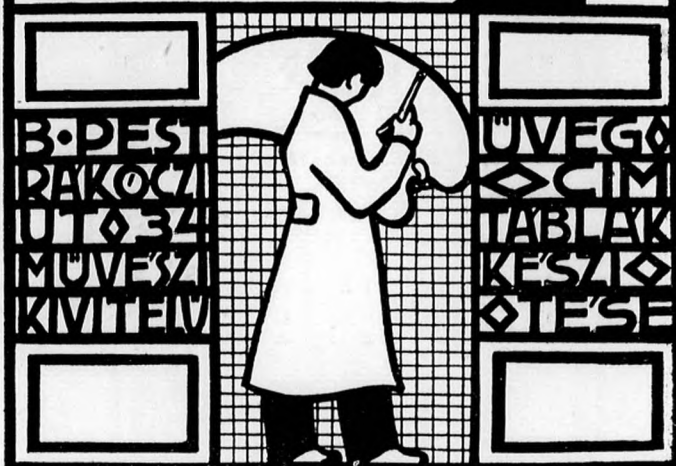
Budapest, VI., Rózsa-u. 27. Telefon 157-54.

Telefon 49-08. **RAPP S.** Telefon 49-08.

kárpitos és diszitő. Mintaraktár és műhelyek
BUDAPEST,
V., Mária Valéria-utca 13. szám.

**MODERN CÍMTABLA
FESTÉSZET**

Bokor és Klein
TELEFON: 108-37.

DIPOLD JÁNOS

műlakatos- és csillárgyára
Budapest, IX. ker., Bokréta-utca 23. sz.

Saját gyártású csillárok diszes kivitelben. Rácsok, kandallók, villágítótestek terv vagy rajz után. Különlegességek dombormű, vert vagy kovácsolt vas- és fémutor-veretekben.
Telefon: 128-62. Telefon: 128-62.

Belatiny Casino brut. Magyar kir. országos központi mintapince és a Magyar kir. kincstári borok főelárusításának vezérképviselője:

SZÖLLŐSI TIVADAR, BUDAPEST, VII. KER., WESSELÉNYI-UTCA 6. SZÁM.

TELEFON: 19-60.

INTERURBAN.

Hirschkovits Károly
BUDAPEST, VI., HAJÓS-UTCA 15. SZÁM.

Hatóságilag engedélyezett kereskedelmi ügynökség. Közvetít kávéházat, szállodát, vendéglőt, valamint egyéb ingatlanokat, azok finanszírozását és egyéb pénzügyi tranzakciót eszközöl.

JÓKAI NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
@BUDAPEST
THÖRÖLY-UT 28.
TELEFON: 96-32.

LAPUNK egyes számonként kapható: Ranschburg Gusztáv, IV., Ferenciek tere 2. — Adorján Testvérek VII., Erzsébet-körut 16. sz. — Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Andrassy-ut 21. — Róth L. dohánytőzsde, Nagymező-utca 31. — Konti Józsefné különlegességi tőzsde VI., Andrassy-ut 29. — Pfeiffer Ferdinánd, Kossuth Lajos-u. 7.

Hajdu Dénes

épület- és műlakatos
BUDAPEST, VII.,
Munkás-utca 11. sz.

Készít mindennemű lakatos disz munkákat vasból és rézből.

Fack Pál

vasáru, épület- és butor-
vasalás, szerszám, házi- és
konyhaberendezések raktára

Budapest, VII., Rákóczi-ut 49. Telefon 58-88.

“ASBESTIT”

a jelenkor legjobb hézagmentes as-
bestpadlója és falburkolata, gyártja
a Magyar Asbestit Padlógyár

Rácz József

Telefon
63-24.

BUDAPEST, VII., ELEMÉR-UTCA 11.

SZIMON ISTVÁN

csemege, fűszerek és italok áruháza. — Évek hosszú sora óta a leg-
több és legelőkelőbb szálloda, vendéglő, kávéház stb., stb. szállítója.

Villamos hűtőházak,
kávépörköldő stb.

A cég áruházai Budapesten: V., Váci-körut 12, V., Váci-körut 60,
VI., Bajza-utca 16. Központi irodák és raktárak: V., Akadémia-utca 7.

UNGÁR ÉS FISCHER

BANKÜZLETE

Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 10.

Telefon interurban 143-92.

Cégünk nemcsak a szállodák és kávéházak közveti-
tésével, hanem azok finanszírozásával is foglalkozik.
Convertál ezen szakmában tartozásokat, rendez fizet-
ésképtelenségeket és fizetési zavarokat. Keresztül-
visz diszkrétan minden e szakmába vágó transzactiókat.

Excelsior - Szálloda

Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.

Excelsior American bar és Grill room.

Külön feljárt az utcáról a félemeletre.
Nyitva este 8 órától. Caviár, Osztriga és
Langouste különlegességei, az amerikai
italok százféle keverékei és olcsó árai, a
legujabb látványossága a főváros esti
közönségének és gourmandjainak.

TORLEY-PEZSGÓ

Palme Kristóf és Tsa

Parchen-Schelten

Vezérképviselő:

KOFFLER JAQUES

BUDAPEST, VII.,
BAROSS-TÉR 15.

Üvegcsillár- és lámpa-
gyár.

Különlegességek:

csillárok, kandeláberek, lyrák,
ámpolnák és falikarok
villanyos, gáz- és acetilén-
világításra.

TELEFON
18-99

ALAPÍTÁSTÓL 1890. ÉER

TELEFON
18-99

WOTTITZ MANFRÉD ÉS TÁRSA
KLISÉKÉSZÍTŐ MŰINTÉZET
CINKOGRAFIA, BUDAPEST
VI. KERÜLET, EÖTVÖS-UTCA 48. SZÁM

AJÁNLKOZIK MINDEN SZAKMÁBA VÁGÓ
MUNKÁK MŰVÉSZIES ELKÉSZÍTÉSÉRE. U. M.: DÖMBOR-
NYOMÁSOKHOZ VALÓ STANZNIK, FOTOTIPIÁK, KEMI-
GRAFIÁK, AUTOTIPIÁK, KISEK HÁROM ÉS NÉGYSZIRU
NYOMÁSHOZ, FÉNYKÉPFELVÉTEL HÁZON KIVÜL ÉPÜLE-
TEKRŐL ÉS ÜZLETEKRŐL; INTERIEUR-OK, TAJKÉPEK STB.

Szerkesztőirog
és kiadóhivatal
VI. Király-u. 106
Telefon: 125-08

Interjú

Mejelenik-ha
vonta-Retszer
dra-egy-evre-20k
egyev-zamaraik

a-kavehaz-es-lakohaz
zak-es-iparmuvezeti-kepes
folyoirat szerkeszti:
Kovacs Bela

I. ÉVFOLYAM
11-12. SZÁM *

BUDAPEST, 1912
* JULIUS 15 *

MAGYAR MECENÁSSÁG.

Az az intervallum, amely a képgyűjtés szivetdobogató első elhatározásának pillanatától egy nagyon harmónikus és szép életet kioltó revolvergolyó durranása között meghuzódott s amely csaknem a nagy nyilvánosság szeme előtt volt állandóan, tipikusan magyar volt — s tele szomorúan — érdekes tanulsággal.

Egy igazán stilosan indult s az átlagon jóval túl értékelhető életet semmisített meg ez a revolvergolyó. A jó barátok egy kicsit megdöbbenek, a távol állók egy pillanatra arra felé irányították tekintetüket: minek fogott olyan dolgokba, amely anyagi romlásba döntötte, maradt volna meg fiskálisnak! — mondták nagyképpen s azután szótlanul mentek tovább: a temetésére a családtagokon kívül pár nagyon intim jóbarát kísérte ki hült tetemét s ahogy ilyenkor szokás mondani: és ezzel a dolog el volt intézve.

Igen, el volt intézve mindaz, amit a szegény Jánossy Béla neve jelentett a modern magyar művészetben. Hogy elősoroljuk most mindazt, amit valóban ez a név jelentett, nem volna felesleges azok előtt, akik nem tudják, hogy Jánossy Béla mit tett a magyar művészetért és — művészekért.

Már nem hallja, nem tud róla semmit s a sok dicséret, amit fel kellene sorolnunk sem volna izléstelen (nálunk csak az élő álnagyságoknak, kontároknak jár ki az ilyen: az életükben) — elvontan, minden személyes vonatkozástól tehetnök most már.

Éreztem csaknem az első pillanattól kezdve, amikor rátért erre a fenomenális passzióra, hogy — ha nem is ily tragikusan — el fog bukni. Az a tultengő, tiszta fanatizmus, amellyel „belefelelt” a magyar művészet pártfogásába, olyan nagyfokú volt nála, hogy előbb-utóbb elbukással kellett végződnie.

Ha anyagiakban kifogyhatatlan fondja lett volna erre a célra, ha „igazi milliomos” lett volna, aki önmagával szemben is felelősségtelenül, korlátlanul élhetett volna ennek a passziójának, idővel a legemlegettebb mecenása lett volna a magyar művészetnek: akinél a marchand d’amateurség sem cél, sem eszköz soha sem lett volna!

Hogy nem tudta mérsékelni ezt a legizgatóbb passzió passzióját, arról kár is szót vesztegetni. Ugy hozzá tartozik ez a természetrajzi vonás az igazi műgyűjtő lélektanához, mint az alkoholista szenvedélyéhez — az akaratnélküliség, az ellentállási energia hiánya! Talán, ha ridegen mérlegelő ember lett volna, valahogy meg tudott volna állani a féluton s elke-

dett volna üzletileg manővrozni. Volt benne azonkívül egy gyönyörű érték, amiben csaknem egyedül állott a magyar műgyűjtők között. Ő nemcsak a művészetet, a képeket és egyéb műkincseket szerette, mint l’ast pour l’ast élvezet, hanem magokat a művészeket is. Nála a kép és alkotója egyet jelentett.

Nem tartozott azok közé a pronoszált műgyűjtők közé, akik azért járnak művészkávéházak törzsasztalai mellé, klubokba, hogy az ily módon kifejlődött, barátság révén ökonomikusabban „mecenáskodják”, de nem tartozott azok közé az elvonultan élő műgyűjtők közé sem, akik a képet, műtárgyat mindentől elvonatkozottan tudják élvezni. Ő a képben az alkotó művészt is becsülte, szerette. Mennyire közel állt egész emberi életével, szíve melegével, szeretetével azokhoz a művészekhez, akiktől képet vásárolt, hány-szor exponálta értük magát.

Valami nagyon intim kapocs volt közötté s azok között a művészek között, akiktől vásárolt. Hogy egy bizonyos körre szorított az, hogy nem szertelenül, ötletszerűen gyűjtötte műkincseit, az rendkívül finom művészi distinkcióra vall.

Hogy épen a modern művészek értékesebbejeit szerette, arról ép úgy nem tehetett, mintha épen az ellenkezőjét cselekedte volna s ez csak mindenképen érdemére volt irandó . . .

*

Évek hosszú sorának munkája, átélt művészi gyönyörűségek, a műgyűjtő nemes örömeinek eredménye: rengeteg kép és egyéb műkincs szét fog most hullani, abból a nagyon értékes gyűjteményből, amelyet Jánossy szeretete hozott össze. Csfuos anyagi érdekek, kicsinyes torzsalkodások gubbasztanak és virasztanak most a gyönyörű gyűjtemény fölött, amely rövidesen szertesét fog bomlani.

A modern magyar művészetnek ez a gyönyörű tükre darabokra fog esni, pedig ha itt maradhatott volna, a legszebb dokumentuma lett volna a modern művészetünk legszebb, legküzdelmesebb korának.

Talán az a tudat, hogy mindaz, amit hosszú éveken át egyévvé hordott, szeretettel, rajongással, tele hívással, a saját szemei előtt fog szerte szóródní, adta kezébe a gyilkos fegyvert.

Talán ez volt az egyedüli, vagy a legnagyobb ok a tragikus elmulásában.

Megérthető, hogy így van, de nekünk mindenképen végtelenül fájó és szomorú, hogy így kellett történni!

—ván.

IPARMŰVESZET

PLAKÁT-SZEMLE.

Egy alkalommal már konstatáltuk azt az öröndes fejlődést, melyet a magyar plakátművészet a közel-múlt évek alatt végigélt. Legújabb plakátjaink csak megerősítik ezt a megállapítást. Az izléstelen és fizikailag undorító dilettáns-kontárkodások, úgy látszik, a pusztulás útján vannak, helyettük pedig — egy izmosodó új művészi irány jegyében — új nevek és új kvalitások nyomulnak előtérbe. A plakátfalak tarkasága mellett nem haladhatunk el többé közömbösen. Kritikai következetességünk megköveteli, hogy a dekoráló művészetnek e legnépszerűbb műfajáról időnkint egy kis összefoglaló ösmertetést nyújtsunk. Magától értetődik, hogy csak azoknak a felemlítésére fog kiterjeszkedni, amelyek a művészi kritika színvonalán megállanak. Értéktelen nyomdatermékekről amúgy sem vesz senki tudomást.

Kellemes szinkompozíciójával tűnt fel nem régen Voit Ervin állatkerti plakátja. Kissé felületes rajza ellenére is izléses, művészi munka, mely a plakátigények szempontjából a legjobb dolgok közé tartozik. Kár, hogy tartalmilag nem olyan értékes, mint formailag. A pinguineknak sikszerű stilizálásra szinte önként kínálkozó, fehér-fekete foltjai kedvéért feláldozta azt a ténybeli körülményt, hogy a pinguinek állatkertészeti szempontból a kuriozitások körébe tartoznak és így kevésbé alkalmasak az egész állatvilág szimbolizálására. Hogy a plakáton több az írás, mint amennyit a művészi plakát megenged, és több, mint amennyit a kép széles foltjai elbirnak, öreg hibája a hivatalnokok által fogalmazott plakátszövegeknek.

Biró Mihály „Millenium-likör“-plakátja újabb kvalitásait és ösmert rutinjét bizonyítja a jó nevű plakátfestőnek. Jó ötletet dolgoz fel a rajzilag kissé ingadozó „Márvány-szappan“ plakátja is, melynek szintén ösmert nevű szerzője, úgy látszik, nem annyira szerénységből, mint inkább a plakát gyengéi miatt hallgatta el a nevét. Azonban így is a jó plakátok közé tartozik.

Értékes munka Budai Istvánnak „Országos Dalosünnepély“ plakátraja is, érdekes színével és magyaros izével előnyösen érvényesül a plakátfalakon. A szöveg azonban itt is nagyon sok. Ugyanez a hibája Kun M. „János-ünnepély“-plakátjának, a legfrissebb plakáttermékek egyikének, mely azonban feltűnő német izlése ellenére is figyelemreméltó munka.

Meglepő haladást jelent Kardos Böske „Szlavini gyógyforrás“ plakátja. A „Világ“ című napilap és egy telekparcellázó társaság plakátja után ez a harmadik munkája. Kissé rajta ül ugyan az iparművészeti iskola plakátstylusa, de máris biztató ígéretek jelent szerzőjének egyéni megizmosodására. A nőiességet és a dekoratívban ezzel kísértő dilettáns izt művészi erővel és sok színbeli finomsággal megtagadó plakátnak csak szövegelhelyezési hibája van, ami kezdőknél igen gyakori jelenség. A plakáton színnel kiemelendő szövegnek ugyanis abc-je, hogy a kiemelt sorok egymásután olvasva is értelmet, vagy legalább karakterisztikus jelszavakat adjanak. Jelen esetben azonban az egyenlő értékben kiemelt szavak így csoportosulnak: „Szlavini gyógyforrás — csak ettől gyógyul meg“ Ez kissé értelemzavaró, miután legelsőnek ötlük szembe. Könnyen el lehetett volna kerülni, ha e szócsoporthoz közül egy vagy másik, fehér helyett, piros színnel lett volna írva. A kiemeltség így is megmaradt volna és a színbeli azonosságból keletkező látszólagos értelmi együvértartozás is megszűnnék.

Bér Dezső-nek újságplakátja a frisskezü élclaprajzoló mutatja be egy neki teljesen szokatlan és dekoratív hamisan felfogott feladat előtt. Újabb bizonyítéka annak, hogy mire vezet a dolog, ha a plakátrendelők előtt a jó rajz egyúttal jó plakátot is jelent.

A színes plakátfalakról egyelőre ennyi említésre érdemes munkát sikerült kikeresnünk. Tiszteletre méltó szám egy olyan város plakátművészetében, melynek e téren igazán semmi multja sincs és a jövő kifejlődés útján tett minden lépését hozzá nem értő és szűk marokkal honoráló megrendelőknél keresztül kell megtennie.

(ká)

□□□

IPARMŰVESZET A FŐVÁROSI ISKOLÁKBAN. Budapest székesfőváros tanácsa elhatározta, hogy újabban épülő tíz iskolájában az igazgatósági helyiségeket és a tantestületi termeket művészi módon fogja kiképezni. Ezért az Országos Iparművészeti Társulathoz fordult ilyen irányú javaslatával ügyében. A társulat eleget tett a tanács kérelmének és az iskolahelyiségek művészi berendezésére a szükséges intézkedéseket megtette. Egyúttal azonban előterjesztéssel is fordult a tanácshoz és felhívta a figyelmét arra, hogy az anyakönyvi hivatalok és esketési termek művészi megoldására és rendeltetésük jellegének megfelelő berendezésére is terjeszkedjék ki. Ennek kapcsán megemlíti a társulat, hogy az esketési termek terveinek beszerzése érdekében eszmei pályázatot fog kiírni.

Iparművészeti kiállítás Wien 1911–12.
Kunstgewerbe-Ausstellung in Wien 1911–1912.

Exposition d'art Industrielle à Vienne 1911–12.
Industrial Exhibition in Vienna 1911–12.

IPARMŰVÉSZET A KERESKEDELEMBEN.

Miért nem tud egy szerény anyagi viszonyok között levő polgárcsalád izléses otthont berendezni, izlésesen öltözködni és miért nem tudja valami művészivel dekorálni vegetáló életének lélekölő szürkeségét?

Ezt a kérdést ilyen határozott formában kell feltennünk, ha komolyan akarunk foglalkozni azzal a kapcsolattal, mely a művészetet és a társadalmat az ipar és kereskedelem útján egybefűzi. Csak akkor, ha ez a kérdés ilyen egyenes és határozott, csak akkor merhetjük különválasztani egymástól az anyagi és szellemi felső tízezer kiváltságának, a raffinált artisztikumnak, a műiparnak és a műkereskedelemnek kulturszükségletét az alsó milliók luxust jelentő művészi kielégítésétől és ezt a célt szolgáló kisipartól és kiskereskedelemtől. Az utóbbiak szürke társadalma ugyanis, legalább felerészben művelt, intelligens ele-

mekből tömörül össze és legalább kétharmad része tarthat jogos igényt társadalmi hivatásához és kulturváltságához méltó művészi kielégítésre. Nem akarom körmondatokba pakolni a pénztelenségnek, a nyomoruságnak megállapításánál s ezért — a továbbiak alapjául — kötelességszerűen, isten tudja hányadszor, én is megállapítom, hogy a szellemi munkások milliói azért laknak izléstelen lakásokban, amelyekből ők maguk undorodnak a legjobban, azért járnak izléstelen, olcsó ruhákban, melyeket ők maguk szégyelnek legjobban, mert nincsen pénzüik. Intelligens emberek, tanárok, művészek, orvosok és a névtelenek számtalanjai, akiket a kultur-tradíció dugdosott be mindenféle iskolákba, megismerték a szellemi és művészi élet szépségének feltételeit, megtanulták a kritikai megkülönböztetésnek minden agyafurtságát, az esztetikus életberendezés minden raffinériáját és talán nem átalították a művészeti nevelést is hivatásukká tenni,

Architect Professor
Otto Prutscher: Hall.

Architect Professor
Otto Prutscher: Hall.

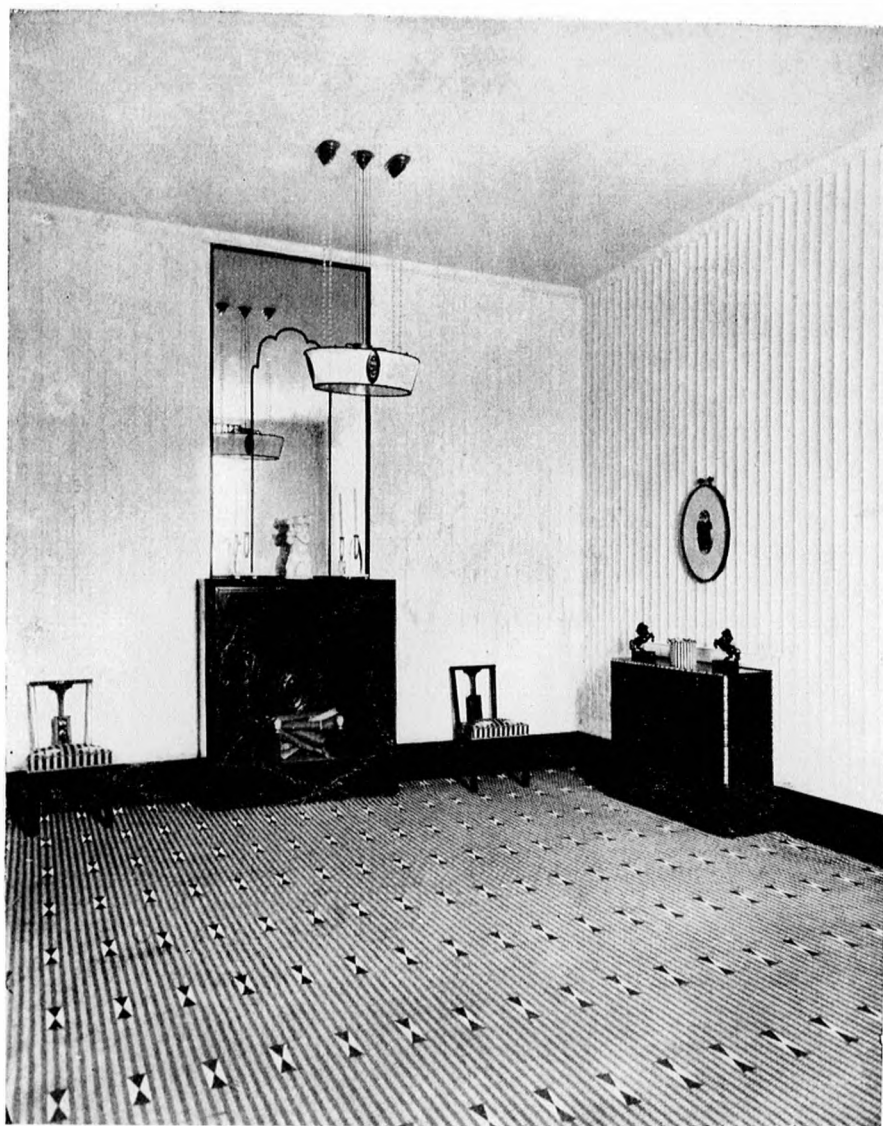

mire odasodrótak a társadalmi élet forgatagába, kapnak 120 korona havi „jövedelmet“ és az iszonyat egy sajtóságos nemével, szégyenkezve és pirulva az egész társadalom nevében, elkezdnek „otthont“ alapítani. Otthont! Olcsó, selejtes árut, butort, olykor bizony használtat is, a jó ég tudja, mifélet préselnek bele a lakásuknak nevezett udvari odukba, minden holmit ötszörös áron, részletfizetésre vásárolva; hordanak viselt ruhákat, ragasztott, papirtalpas cipőket és hogy a művészet is képviselve legyen, kerül egy-két japánkeretes képes levelezőlap is falra, a művészi reprodukciónak parodiájaképen. És az a szegény tanár vagy hivatalnok, aki ezt az otthonná zsufolt lomot marokra szeretné kapni, hogy odavágja a családi büszkeséghez, mely intelligens emberré tanit-

tatta, oda a társadalomhoz, mely iskolának nevezett proletár-tenyésztelpejével a nyomoruságának főoka volt, oda az iskolához, amely nem szégyenli hirdetni, hogy neveltjeit az „élet számára készíti“ elő, mondom ez a kétségbeesésében elvakult áldozat pedig veszi a kalapját és megy az irodába vagy a katedrára, hogy hirdesse az egyedülüdvözítő kulturigéket.

Téved azonban, aki azt gondolja, hogy mi itt a pénztelenség keserves siralmaikat akarjuk végig zokogni. Ezt már keservesebben és szakszerűbben végig zokogták mások. Mi e bevezetés kapcsán azokra a lehetőségekre akarunk rámutatni, amelyekkel ezek a szomorú tények, az adott körülmények között nagyobb arányú gazdasági átalakulások nélkül is orvosolhatóknak látszanak. Tisztázni akarjuk mink a három

Fogadóterem.
Prof. J. Hoffmann.
Empfangsraum.
Prof. J. Hoffmann.

Salon d'attente
à la cour.
Prof. J. Hoffmann.
Waitingroom to the
court.
Prof. J. Hoffmann.

tényezőnek a viszonyát, akik ennek a szomorú kulturképnek a sziluettjeit olyan fekete-fakóvá teszik. A polgártársadalomnak, az iparosnak és a kereskedőnek azt az önkéntelenül is oly szoros kapcsolatát, mely egymás igényeinek megértése, egymás hivatásának támogatása nélkül, lenéző idegenkedéssé közönyösödik. Az iparos szigorúan izolálja a maga üzleti érdekeit a kereskedőtől, féltékenyen néz rá és tudva azt, hogy a neki szállított ipari munkának eladását a kereskedői haszon alapján közvetíti, minden megérőltetés nélkül szállítja le, potom pénzért a bővli. A kereskedő pedig, — „bővli kaptam, bővli adok“ — az üzleti nyereség kikalkulálásával, abban a nyugodt tudatban veszi át az iparostól a legselejtebb árut is, hogy azt az olcsó portékára szorult nyomorúság

tőle ugys megveszi. Minden olcsóságnak akad gazdája, de sajnos, hogy ezeknek a gazdáknak 60⁰/₀-a a szellemi proletárok társalmából kerül ki. Pedig igazán nem kell nagyon sok jóakarát vagy kultúr-szeretet ahhoz, hogy az olcsóságra szorultak, ha már minőségileg nem is, de legalább megjelenésében, formájában, külső képében izlésüknek megfelelő árut kapjanak. Hiszen az az olcsó anyag engedelmes jószág, olcsósága nem követeli okvetlenül a művészi szépnek formai arculcsapását. Sorra vehetnők az összes iparágakat és mindegyiknél kimutathatnók, hogy az a művészi szép, melyet a művelt középosztály eladósodni nem kívánó és az egész életre kiható részletfizetésektől irtózó százezrei a vásárolt árucikkektől megkívánni szeretnének, nem követel

egyebet, mint egy kevés ipari műveltséget és egy kis adag üzleti szolidaritást. Ennek a kettőnek harmonikus munkája, — mert ez már nem gseft, hanem munka — biztosítani tudná a kellemes és a hatásában szépet azok részére is, akik igazán önhibájukon kívül kényszerülnek takarékosra és megalkuvásra.

Ezt a kérdést nem íróasztal mellett tanulmányoztam. Szem- és fültanuja voltam ilyen vásárlásoknak és üzletlebonyolításoknak, sőt tapasztalásaim hitelesítése érdekében, kísérletileg is meggyőződtem arról a laza üzleti erkölcsről, mely a bővítit, a szemetet valóságos nyereszkesedési dühvel sózza az üres zsebű áldozat nyakára. A gyakorlati képzettségnek haladottabb fokán álló iparosok tovább képzése, mondjuk iparművészeti nevelése hatásköröm. Az itt lévő hiányokat és orvosolni valókat évek óta látom. De viszont látom azt is, hogy az iparosok, főleg pedig a műiparosok szakirányú művészi továbbképzésének gyakorlati értékre való beváltása, hogy statisztikai pontossággal beszéljek, csak az esetek 20%-ában szenved hajótörést a magánmegrendelőknek, tehát az u. n. nagyközönségnek művészi érzéketlenségén. Az esetek hátralévő százaléka, ha kellemetlen is a dolog, de kimondhatjuk, a kereskedők ipari és művészi műveltségének rovására megy. Persze, hogy nincs itt szó világcégekről, akik külföldi tanulmányutakra küldik szakembereiket és a „jól fizető” publikum érdekeit szolgálják! Ezek ugyanis csak azt nyújtják, ami a külföld művészi retortáján átszűrődik. Az olcsó áruval kereskedő üzletemberek azonban nem utaznak külföldi tanulmányutakra, gyárak és nagytermelők ügynökeinek rábeszélésére szerzik be készletüket, divatértékesítőkből merítik a „művészi” megítélést és árjegyzékekből az ipari szakösmeretet. Az a sokszor féltékeny lebecsülés, amellyel az iparosságra tekintenek, ipari analfabétaságot eredményez, az óhajtott ipari szakösmeret helyett. Így állanak azután elő esetek, amikor a kereskedők árucikkeik ipari értékét nem is sejtik, művésziellen voltát megítélni nem tudják, az olcsó árut kereső vevőben egytől-egyig baleket látnak és apprehendáló arcot vágnak, ha észreveszik, hogy a szegény „pasas” jobban ért az áruhoz, mint ők és elvesztik a kereskedői szóbőséget, ha a vevő ipari és művészi igényekkel merészkedik fellépni.

(Folyt. köv.)

□□□

PÁLYÁZAT. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat általános nyilvános eszmei pályázatot hirdet egy polgári esketőszobának berendezésére a következő feltételek mellett:

1. Tervezzenek egy polgári esketőszobát a hozzávaló berendezéssel együtt.

2. A szoba nagyságát, arányait, az ajtók, ablakok

számát a tervező szabadon állapíthatja meg, mert nem meghatározott épület részére kívánja a Társulat a szobaberendezés tervét, hanem ötleteket, megoldási módokat, amelyek későbbi konkrét feladatok alkalmával esetleg felhasználhatók legyenek. A tervezők tájékoztatása végett megjegyezzük, hogy általában 5×7 m. alapterületű és mintegy 4 m. magas szobákat használnak a polgári esküvők céljára.

3. A butorzatot, ugymint asztalt, írőpolcot, székeket, padokat stb. a mesterséges világítás és a falak, padló, mennyezet megoldásának módját, az esetleg alkalmazandó képek nagyságát stb. a tervező szintén egészen szabadon állapíthatja meg. A főtörekvése az legyen, hogy a tervezett szobaberendezés nemesen egyszerű izlésű, nyugodt harmónikus hatású, azaz rendeltetéséhez méltó legyen.

4. A rajzokat 1 : 20 arányban kell készíteni, és pedig szükséges:

a) alaprajz;

b) a falak és a butorzat orthogonális rajza;

c) amennyiben a tervező a mennyezetet is kiképzni ennek a rajza;

d) egy távlati kép.

A tervező színezett ceruza- vagy tollrajzban készíttse el pályaművét. Műszaki leírás mellékelhető.

5. A pályázat feltételeinek megfelelő és művészi színvonalon álló legjobb tervek díjazására a Társulat egy I-ső 600 koronás és egy II-ik 400 K-ás díjat tűz ki.

Emellett fentartja magának a jogot, hogy a két pályadíj kiadása esetén a többi pályaművek közül a megfelelőket 200—200 koronáért megvásárolhassa.

6. A pályázaton csakis magyar állampolgár vehet részt.

7. A pályázat titkos; ennél fogva lássa el pályaművét minden pályázó jelisével és csatolja ugyanazzal a jelisével zárt borítékban nevét és lakásának címét.

8. A pályaműveket f. évi szeptember hó 30-ig kell beküldeni az Országos Magyar Iparművészeti Társulat igazgatóságának (Budapest, IX., Üllői-ut 33-37).

9. A pályázatot az Orsz. M. Iparművészeti Társulat állandó bíráló-bizottsága dönti el.

10. A díjazott és megvásárolt tervek tulajdon- és sokszorosítási joga az Orsz. M. Iparművészeti Társulatot illeti meg.

11. Valamennyi pályaművet a pályabírószék döntése után a Társulat legalább 10 napig kiállítja az Orsz. M. Iparművészeti Múzeumban.

12. A nem díjazott és meg nem vásárolt pályaműveket a kiállítás után legkésőbb 30 napon belül el kell vitetni, mert ezen az időn túl a Társulat értük nem vállal felelőséget.

Budapest, 1912 június havában.

Az Országos Magyar Iparművészeti
Társulat Elnöksége.

Képzőművészet

MÁRFFY ÖDÖN FRESKÓI.

Annak a nagyszabású programnak, amelyet dr. Bárczy István Budapest polgármestere az „Új Budapest” megvalósítása érdekében évről-évre fokozottabb energiával folytat, egyik igen jelentős tétele volt az, hogy ez a város ne csak szociális s gazdasági téren legyen azzá, amivé egy világvárosnak lennie kell, hanem a kultúra és művészet követelményeiben is felöllelje mindazt, amire szüksége van.

Évről-évre mindjobban tapasztaljuk, hogy Budapest fejlődése a művészeti szempontokból is igen sokat megvalósít. Itt csupán azokra a dolgokra értelmezzük ezt a kijelentést, amelyek a főváros programjába tartoznak. Hogy a magánosok e tekintetben áldozatkészebbek is lehetnének, hogy a művészeti szempontokból bizony sok kívánni való van, ez más lapra tartozik.

A főváros középületeinél mindinkább jobban érvényesül a művészet, különösen az iskolai épületekre áll ez.

Eltételezve attól, hogy nagyrészt még a régi elvek és hagyományok dominálnak ezeknél az építkezéseknél, ma már igen sok olyan iskolai épülete van a fővárosnak, amely mindenképpen a művészi szempontok elvét valósította meg.

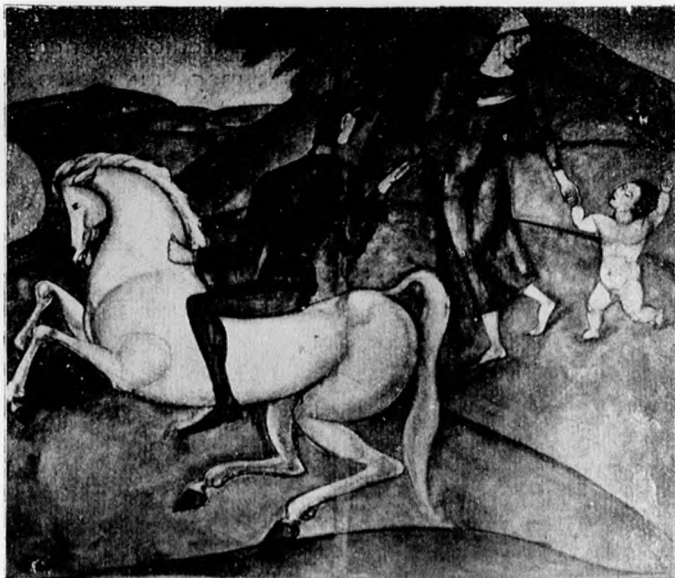
Nemcsak egész architektúrájában, belső berendezésében nyilvánul meg ez a szellem, hanem a szó legközvetlenebb értelmében is. Freskók, fali képek, művészi megoldások lépten-nyomon találhatók ezekben az új iskolai épületekben.

Egy ilyen művészi értékkel gazdag iskoláról kell ismét megemlékeznünk: a kiscelli-uti elemi iskola, amelyről szólni akarunk s amelynek művészi díszítését Márfy Ödön, a nagyon talentumos festőművész végezte.

Gyönyörű freskója, amely az iskola játszóterének falát díszíti, nemcsak mint faldísz tökéletesen megfelel rendeltetésének, hanem benne a freskó festésének egészen új törekvései is kifejezésre jutnak.

Három mezőre van osztva a hatalmas — 9 méter hosszú és 2,5 méter magas — freskó, amely a mezei munka szimboluma. Már a színek megválasztásánál is eltért Márfy a régi tradíciótól. Nem a mesét, az örökké felhasznált mesemotívumokat választotta freskója tárgyává, hanem a mezei munkát. A mese — igaz ugyan — közvetlenebbül hat a gyermek kedélyére, de a benne rejlő szimbolumok komplikációját már nehezebben appreciálja a gyermek a képen.

A munka úgy szimbolizálva, ahogy azt Márfy megoldja, szinte egyszerre megérteti a gyermekkel, hogy a munka — az élet igazi tartalma és célja. Nem a

Márfy : Freskó.

Márfy : Freskó.

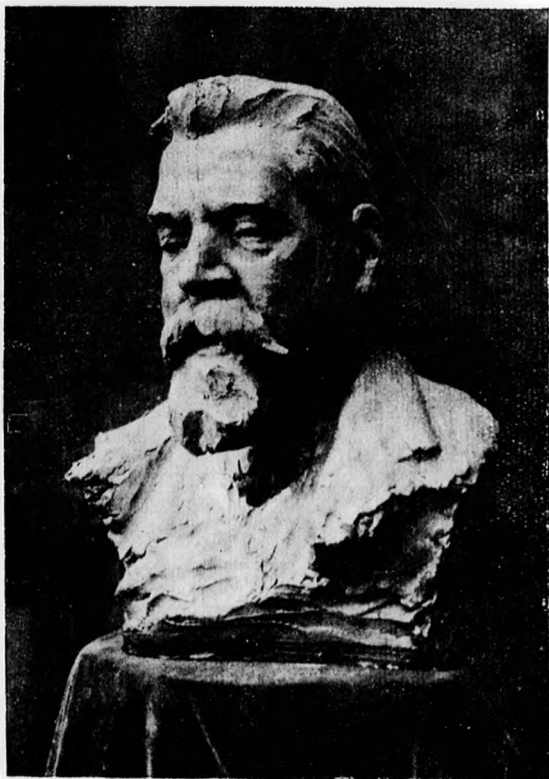
Brüll A.: Portrait.

egészséges rajzpaedagógiai fejlődésének. A drezdai kongresszuson Magyarország összes iskolatypusainak rajztanítása bemutatásra kerül. Első helyen áll, természetesen, a Rajztanárképző főiskola, mint a magyar rajzpaedagógusoknak és művészi nevelőknek tanító mestere, utána következnek sorra a többi iskolák. Külön csoportban van a székesfőváros rajzpaedagógiai kiállítása, élén a székesfővárosi iparrajziskolával, mint a gyakorlati és iparművészeti irányu rajzoktatás legkifejezettebb intézményével. Jogos érdeklődésre és feltűnésre tarthat számot az elemi iskolák rajzkollekciója, mely ez alkalommal fokozottabban csiszolva és átszűrve juttatja érvényre a művészi nevelés megindításánál követett paedagógiai és pszichológiai elveket. Az elemi iskolák rajzaival kapcsolatban néhány érdekes és meghatóan kedves kézimunkagyűjtemény is helyet talál a kiállításon: az elemi iskolás gyermekek munkái, melyeket a rajzórakon készült tervezési gyakorlataik nyomán ők maguk készítettek. A gyakorlati irányu rajzoktatás minden iránya a rajzzal kapcsolatosan készült tanműhelymunkák képviselőjében kerül ott nemzetközi elbírálás és megvitatás alá. Ebben a tekintetben a leggazdagabb gyűjteményt az iparrajziskola tanműhelyei nyújtják, melyek tanmenetszerű egymásutánban csoportosítva, üvegszekrényekbe elhelyezve, fogják készítményeiket bemutatni.

Brüll Á.: portrait.

Brüll Á.: portrait.

A kongresszuson, a hivatalos delegátusokon kívül, rendes és kísérő tagok vesznek részt. A kiállítás rajzanyaga már részint a helyszínén várja a rendezést, részint pedig még Budapesten, elcsomagolva az utnakindítást. Bizalommal kísérhetjük a kongresszus lefolyását és remélhetjük kiállításunk szellemi győzelmét, mely ismételt bizonyítéka lesz annak, hogy vannak olyan irányai a művészi nevelés munkájának, melyeknek intézésében Magyarország kulturájának is jut szerepe.

A NEMZETI SZALON ÚJ MŰVÉSZDIJAI. A kereskedelemügyi miniszterium 2000 korona értékben több díjat tűzött ki a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatain kiállított olyan festmények díjazására, melyek az ország érdekesebb vidékeit és természeti szépségeit ábrázolják. A díjazott művek megvásárlási és sokszorosítási joga elsősorban az államvasutak igazgatóságát illeti, mely a Nemzeti Szalon díjszűrijébe két tagot küld. Ezeket a díjakat, melyek nemcsak művészi, hanem idegenforgalmi szempontból is kulturális célt szolgálnak, a művészek nagy örömmel fogadták.

Építészet

A KOLOZSVÁRI VÁROSHÁZA TERVPÁLYÁZATA.

Az Interieur annak idején feltűnést keltő közleménnyel szökött bele abba a vitába, amely a kolozsvári városháza tervpályázata körül támadt egy állítólagos plágiumügyből kifolyólag s leköszölte az erre vonatkozó tervek rajzát is. A tervpályázaton tudvalevően Wachtel és Rerrich budapesti építészek nyerték el az első díjat s az volt a megállapodás, hogy a kivittel is őket bízzák meg. A második pályadíj nyertese Orbán Ferenc építész azonban azzal vádolta meg Rerrichéket, hogy tervük plágiuma a németországi Richsdorf városháza tervrajzának. A vád folytán Orbán kapta a részletes tervek kidolgozására a megbízást.

A megvádolt építészek a Magyar Mérnök- és Építész-

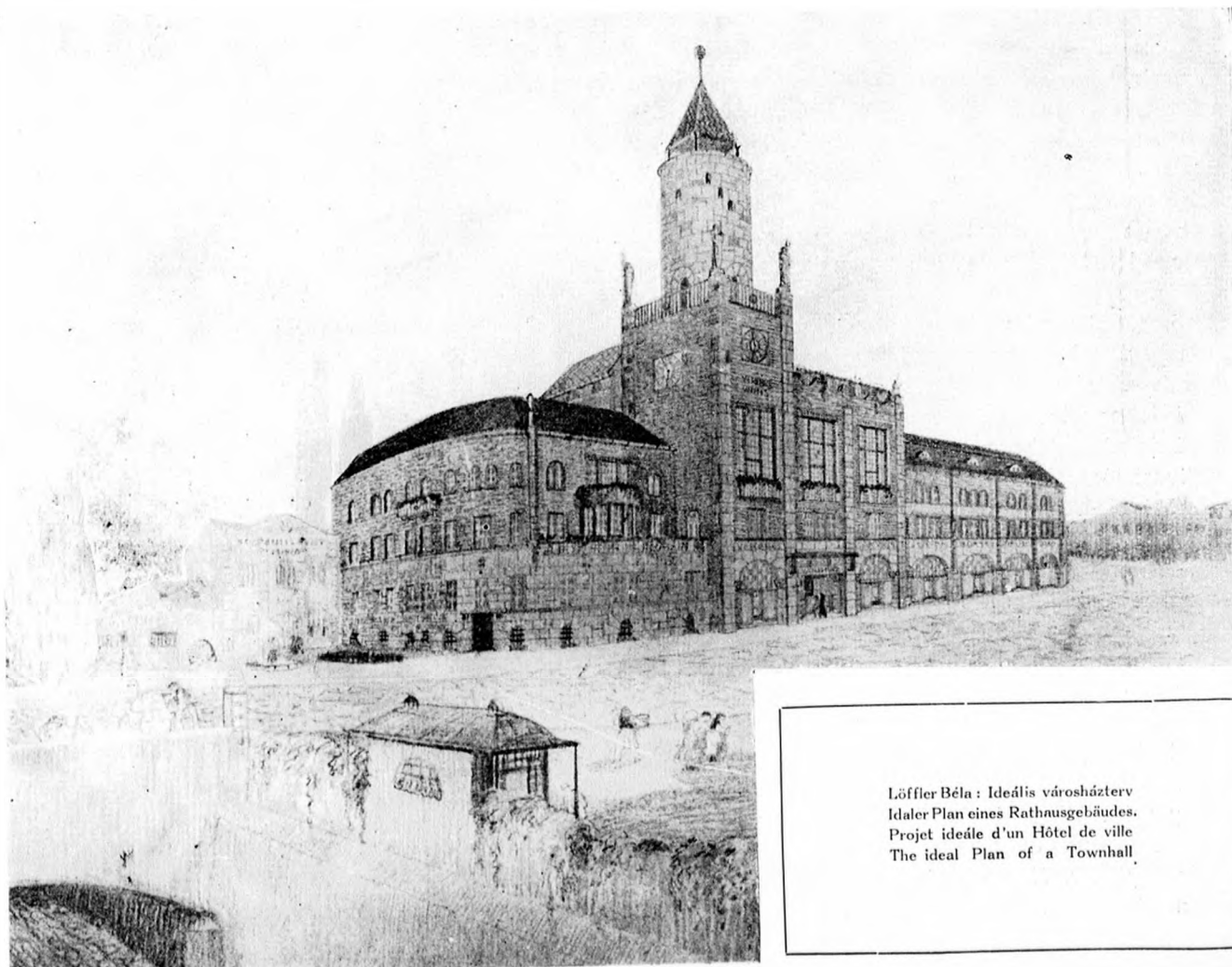
Egyesület elé vitték az ügyet, amely kimondotta, hogy plágiumról nincs szó.

A Vállalkozók Közlönye egyik legutóbbi száma Orbán Ferenc ellen emelte ugyanezt a vádat s azt állította, hogy terve feltűnően hasonlít a barmeni városházpályázaton II. díjjal kitüntetett pályatervvel.

Mi ebben a kérdésben teljesen objektívek maradtunk s most, amikor úgy tudjuk, hogy a Mérnök- és Építész-Egyesület is közbe fog szólni, egyelőre tartózkodunk a kritikától. De különösnek tartjuk, hogy az lépett fel plágium vádjával, aki maga sem ment attól a vádtól.

Rerrichék plágium-vádjá teljesen tisztázva van, a leg hivatalosabb fórum mentette fel alóla.

Várjuk, hogy Orbán Ferenc ügyében is döntsön ez a fórum!

Löffler Béla : Ideális városházterv
Idaler Plan eines Rathausgebäudes.
Projet idéal d'un Hôtel de ville
The ideal Plan of a Townhall

A REVIER-RENDSZER.

Írta: Steuer Marcell, az Abbazia-kávéház tulajdonosa.

Mint minden hirtelen világvárossá fejlődött központban a gyors „Aufschwung“ keleti impressiók hatása alatt áll, ép így történt ez a kávéházak fejlődésénél is. Zenés kávéházat zenés kávéház után alapítottak, mely után a keleti színekben pompázás, a szélsőségeket hajszolás következett. Ma fordulóponthoz értünk és a kiabáló keleties színeket Nyugat-Európának szolid eleganciával alkalmazott izlése követi.

Mi sem természetesebb, minthogy ezt véve tekintetbe, éppen Nyugat-Európában oly kitűnően bevált revier-számolást is alkalmoszerűnek találtam bevezetni. Sohasem tudtam megérteni, hogy noha a pesti kávéházakban minden bevált, még a Kaffee-restaurant is, erről soha semmi szó nem esett.

Talán nem követek el indiskréciót, ha megvallo, hogy amint szaktársaim ezen szándékomról értesültek, óva intettek annak megvalósításától. Okul hozták fel először saját érdekemet. „Elment a jó dolgom?” és hasonló kedveskedések napirenden voltak. Az egy fizetőpincérrel való elszámolás a gazdára nézve oly kellemesen egyszerű, hogy annyi fizetőpincérrel való foglalatosság phisice lehetetlen helyzetet teremt számára.

Az összetartás némi megbontását is látták benne, mert úgy vélték, hogy a gazdasági harcban a fizetőpincérek a fókuszai a kávéházi forgalom rázkódás nélküli lebonyolításának, mert véleményük szerint, azok érdekei legjobban egyeznek a kávéosokéival.

Az igazi jóra való pincér számára alkalom kínálkozik a fizetőpincér-charge elnyerésére.

A képzett pincérek hiánya pedig egy hét alatt meg fogja dönteni az új rendszert.

Végül a publikum konzervativizmusát hozták fel akadályul, mert a vendég hozzá van szokva a Muki fizetőpincér nyájaskodásához, aki még az egyet-mást keresőt is utba igazítja.

Egy ellenvetést sem akceptálhatok.

Az elszámolást lényegesen megkönnyíti a különféle gyártmányú ellenőrző-pénztárak működése.

Hogy a fizetőpincér-intézményt üzletünkben beszünttettem, arra husz éves keserűség vezetett.

A fizetőpincéri állás oly független és felelősség nélküli, a jövedelem oly magas, hogy nagyon sokan közülük egy-két év leforgása alatt tulságosan bele-

helyezkedve állásaikba, valósággal hatalmat gondolnak gyakorolni a kávéház közönsége felett.

Miután azonban egy exponált állásról van szó, a gazda mégis jól meggondolja, míg ez ellen fellép, tartván tőle, hogy mindennemű változással ártana üzletének.

Nem áll az sem, hogy a főpincér érdekei fedik a kávéosét; ez csak bizonyos fokig igaz. A független és felelősség nélküli, jól jövedelmező állás önkéntelenül arra kaphatja a főpincért, hogy ő a kávéházra nézve nélkülözhetetlen, a kávéház neki köszönheti létét. És ekkor elkövetkezik az ön-kultiválási aera.

Ha a vendég reklamál a fizetőnél, felelete rendszerint ez: „Miért nem tetszett nálam rendelni!” — amit úgy kell érteni, hogy csak ő tud kiszolgálni, csak ő a hasznot hajtó. Persze akad olyan is, aki ilyenkor ekszkuziókép kijelenti, hogy ő már többször szólt a reklamált dolog miatt a gazdájának, de ha nem hallgat reá!...

Amikor annak idején ez az intézmény instituáltatott, a fizetőpincérek is mások voltak. Kizárólag a legelsőrendű pincérek közül léptették elő a fizetőpincért, ki üres idejében ép úgy kiszolgálta a vendéget, rendet tudott tartani és éppen magát tartotta a legkisebb urnak, a legkészségesebb szolgának az üzletben. Fel-lépésében és érintkezésében valóságos diplomata volt. Tisztelet a kivételnek, ennek a korszaknak vége, hogy miért? — most nem firtatom. Eleinte az egyes emberekben kerestem a hibát, míg két évtized megtanított reá, hogy az előbb említettekétől eltekintve, egy vagy két ember nagyobb territoriumon képtelen a számolást elvégezni; azt, hogy a szervezés és egyéb üzleti teendőkkal törődjék, egyszerűen lehetetlen.

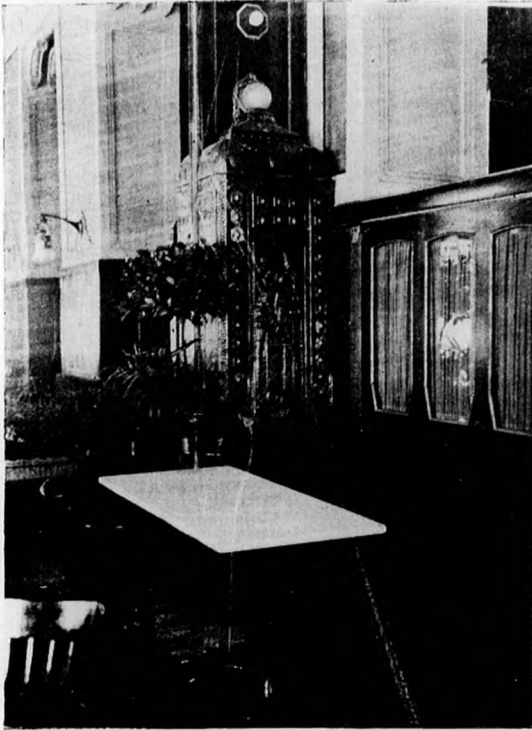
Szociális szempontból a legnagyobb igazságtalanság egy kézben összpontosítani nagyobb jövedelmet, olyan valaki részére, aki jóformán csak pénzbeszedői munkát végez.

Minden ok a megosztás mellett szól.

Mikor a dolgot megindítottam, két dologtól tartottam csak komolyan; az egyik, hogy megfelelő pincér-ensemble képes lesz-e összehozni? És aggodalmamnak volt valamelyes alapja, de ma — örömmel mondhatom — alig van!

Meg vagyok róla győződve, hogy a mi pincértársadalmunkat a revier-rendszer fogja átalakítani. Mert a másik aggályom is alaptalannak bizonyult. Közönségünk 80—90%-a — majd mind amugy is künn jár-

Interieur

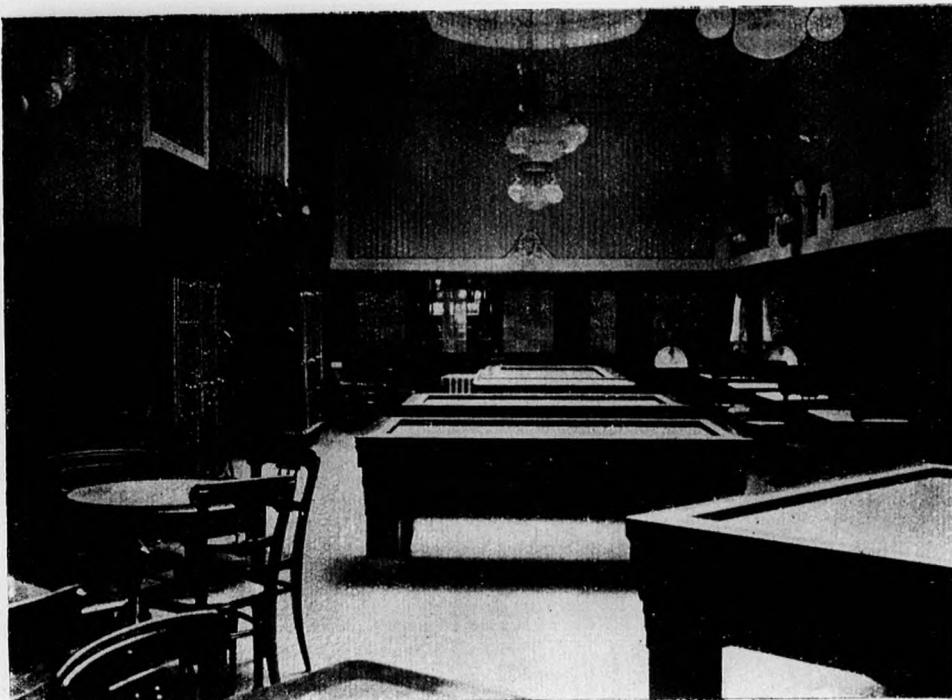

Az ujonnan berendezett Abbazia kávéház Budapesten.
Das neu eingerichtete Café Abbazia in Budapest.

Rónai udv. fényképész felvétele.

La Café Abbazia à Budapest nouvellement installé.
The new installation of Abbazia Café in Budapest.

Az ujonnan berendezett Abbazia kávéház Budapesten. Das neu eingerichtete Café Abbazia in Budapest

La Café Abbazia à Budapest nouvellement installé. The new installation of Abbazia Café in Budapest.

Rónai udv. fényképész felvétele.

ván a külföldön — tekintetbe vette azt, hogy a tiszteletdíját nem kell két ember közt megosztania és így a revierpincért jobban díjazza, mint annakelőtte.

A revierpincér külföldön 1—2°/o-ot fizet helyéért. Mint kezdeményező, ezt nem szándékoztam bevezetni, hiszen nem ismerhettem a revier keresetképességét.

Pésti ember tudja, hogy pincér és fizető hat fillér tiszteletdíjat szokott utólagosan kapni. A külföldi 10 ctm., illetőleg 10 pf. a mi 10 filléresünk alakjában vált elfogadottá. Sok fizetőpincérnek abuzusa, hogy e l ő r e vonja le a díjazást és így gyakran megtörtént, hogy a vendég kétszeresen tette le az obulust. Ez a revierrel megszűnt!

Hogy mennyi a szokásos tiszteletdíj, azt pl. már Párisba menet a Baedeker jóelőre elárulja és nálunk is átmege a köztudatba ott, ahol eddig még nem tudták.

A kiszolgálásban a revier rendkívül előnyösen mutatkozik, mert megszűnt az örült, lármás hajsza a fizetőpincér után. A kiszolgálás sokkal nyugodtabb. A pincér rayonja természetesen redukálódott, mert husz százalékkal kevesebb asztala van.

Jövedelme — méltóztassék meggyőződve lenni, eléggé inspiciáltam a talajt! — több, mint volt.

És mindezt kevesebb fáradsággal, mint annakelőtte!

Erkölcseleg is előnyös a revier! Emeli a pincér öntudatát, a közönség is jobban megbecsüli, boldogulása nagyrészt önmagától függ. A vendég azt a helyet frequentálja, ahol jobb a kiszolgálás.

Hogy mindezen dolgok felett kellő felügyelet gyakoroltassék, hogy a kérdezősködések és reklamálások valakihez adressálhatók legyenek, hogy a kiszolgálás ellenőriztessék, végre, hogy a mi érdekünk is képviseltessék, e célra szolgál a külföldön a fizetőt helyettesítő gerant (inspektor). Ő az üzlet lelke, irányítója, vezetője.

Budapesten célszerű több gerant alkalmazása, mert mindig jelen kell lenni valakinek, ki a közönség igényeinek kielégítését garantálja. Ha tehát valahol nehézség van, az kizárólag az ő rovására irandó, aminthogy erre a nálunk új szerepkörre rendkívül nehéz megfelelő embert kapni.

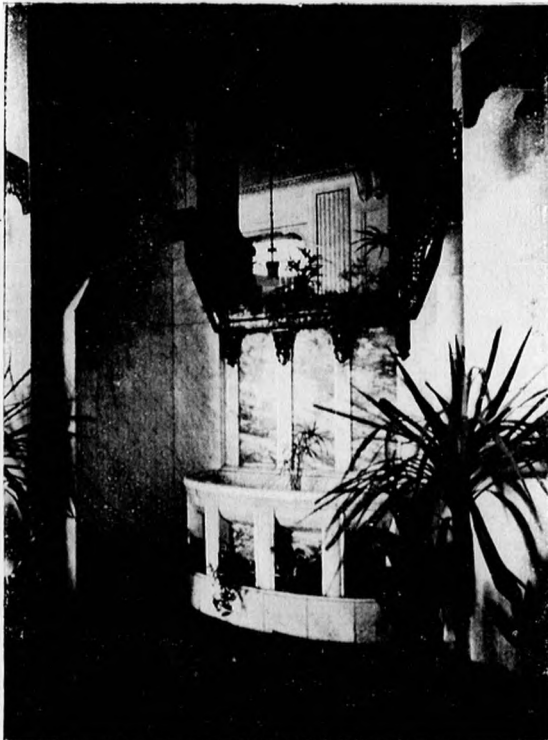
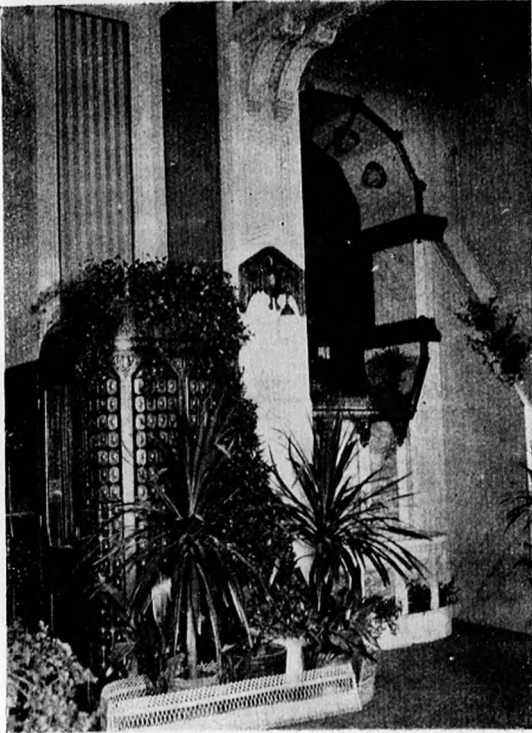
A revierpincér jobban el lévén foglalva, ujságrendezők okvetlenül alkalmazandók!

E helyen tisztelettel kérdem ipartársulatunk érdemes elnökét, hogy ezen a pesti nyavalyán sürgősen segítsen. Lehetetlen leírni azt a züllött anyagot, mely erre a foglalkozáskörre ajánlkozik. Sürgősen fel kell állítani tanonciskolát, hogy a romlott felfogásu suhancok helyett megfelelő munkásokkal rendezhessük ezt az odíózus állapotot.

Ha ez meglesz, akkor a revier-rendszerrel kapcsolatban csupa komoly, ambiciózus pincérgárdával a vendégnek kitünő kiszolgálásban lesz része és mi sem természetesebb, minthogy a kávéházban otthonosan érzi magát!

Akik azonban azt hiszik, hogy a revier-rendszer pénzbeli előnyt jelent a kávésnak, azok csalódnak.

Interieur

Az újonnan berendezett Abbazia kávéház Budapesten.
Das neu eingerichtete Café Abbazia in Budapest.

Rónai udv. fényképész felvétele.

La Café Abbazia à Budapest nouvellement installé.
The new installation of Abbazia Café in Budapest.

A kitiltott ellenzéki képviselők gyülekezése az „Országház kávéházban. Morgen-Versammlung der ausgewiesenen oppositionellen Abgeordneten im Café „Országház.“ (Café zum „Parlament“.)

Les députés oppositionnels hongrois bannis de la Chambre. Les députés se rassemblent au Café „Országház“. (Café „Le Parliament“)
Oppositional deputies, banished from the Hungarian Chamber, gathering at the Coffeehouse „Országház“. (Coffeehouse „The Parliament“)

Rónai udv. fényk. felv.

Ellenkezőleg! Pénzbelileg a kávé áldozatot hoz, mely pár ezer koronára becsülhető! Jóllehet a revierpincér fix fizetése alacsonyabb, mint a pincéré, mégis az alig díjazott fizetővel szemben gerantok fizetése többletet okoz. Éppen úgy, mint az újságkiadás is (ami szintén nagy summa) teljesen a kávéra hárul. Cukrászfiuk, gyufa stb. mindezek tekintélyes tulkiadást eredményeznek.

Éppen ezért azt hiszem, hogy csak a nagy üzemek vezethetik be a reviert.

A kenyérszámolást sokan súlyos problémának tartották! Pedig nagyon egyszerűen nyert megoldást: minden pincér reggeli, illetve uzsonna előtt megkapja a maga süteménydobozát, azt rögtön számozott kosarába rakja. A forgalom után a kasszához megy és a kassa melletti kosárba visszaolvassa a megmaradottat, mely a süteménykönyvben javára iratik. A buffet-dolgokba a kenyér ára bele van kalkulálva.

Egy igen fontos, talán a legfontosabb kérdés a rayonok helyes beosztása, melynek igazságosságára naponként ügyelni kell. Leghelyesebb, ha két-két pincér minden másnap felcseréli a maga helyét.

Aki tehát nyugodt tónust akar üzletében meghonosítani, aki jó pincérgárdát, jó kiszolgálást akar, az honosítsa meg a revier-rendszert!

□□□

SZÁNTÓ BÉLA, a „Keleti-kávéház“ tulajdonosa, hosszabb időre szabott tanulmány- és üdülőtújáról hazaérkezett a fővárosba. Üzleti tapasztalatairól lapunk egyik legközelebbi számában, hosszabb cikkben fog beszámolni.

ABBAZIA-KÁVÉHÁZ.

A modern izlésnek megfelelően „átdolgozott“ régi kávéház felől, igazság szerint, mindig a törzsvendég véleményét kellene megszólaltatni. Ez a vélemény talán nem fog a szakszerű részrehajlatlanság kritikai magaslatára felemelkedni és talán nem fog törekedni arra sem, hogy a kávéház-berendezésben egy nagyobb méretű interieur-kiképzés iparművészeti és építészeti feltételeit keresgélje, de mégis az, amit időszentesítette vendégjoga alapján mond, hangsúlyozni fogja azt a karakterisztikumot, mely a renovált kávéház művészi feladatát az újonnan berendezettől megkülönbözteti. De más szempontból sem ártana egy-egy kávéháza nézve a kávéház-lakókat körkörös formájában leszavaztatni. Egy ilyen megszavaztatás felhívna a vendég figyelmét a kávéháznak ama részeire is, melyek, a haboskávék és újsághalmazok otthonos kényelmi határain túl, a művészet területén fekszenek. Az Abbazia-kávéház szempontjából pedig ez kétszeresen fontos és érdekes volna. A régi helyiségek familiáris megszokottságából egy árnyéktalan fényözönben uszó kávéház modern kényelmébe átköltöztetett törzsvendégnek bizonyára támadnak meghallgatásra méltó érzései és ötletei, melyeket az új környezetet és benne új interieur-hangulatokat megteremtő művész tudatossága művészi feltételekké hasznosíthat. Mert addig, amíg a törzsvendégnek véleménye és kritikája csak a kapuciner barna hangjai mellett talál hangot, a hidegen szemlélő kritikára hárul a feladat, hogy a reá nézve sokszor

A történelmi nevezetességű „Országház” kávéház belseje. (A kasszában Gárdonyi József tulajdonos és neje.)

Inneres des zur geschichtlichen Berühmtheit gelangten Kaffeehauses „Országház”. (In der Kassa sitzen Eigentümer Josef Gárdonyi u. seine Frau.)

L'intérieur du Café „Országház” (Café „Le Parlement”), gagnant récemment une célébrité historique. (Le propriétaire, M. Josef Gárdonyi et sa femme se trouvent au pupitre.)

The inner of the Coffeehouse „Országház” („The Parliament”), getting recently a historical celebrity. (At the desk there are the owner Mr. Joel Gárdonyi and his wife.)

Rónai udv. fényképész felvétele.

közömbös érzelmi szempontokat a művészi megítélés szempontjaival egyesítse.

Elvitázhatatlan előnye az új Abbazia-kávéháznak, hogy ujszerűsége szembevető kontrasztok hangsúlyozása nélkül, mondhatnám, udvarias előzékenységgel bánt el a régi kávéház interieurjének művészi tradícióival. Ez az előny, mely az új törekvések forradalmi korában a leszűrt mérsékletet képviseli, nemcsak a törzsvendég patriarchalizmusával szemben megnyilatkozó kiméletességet jelenti, hanem ezuttal azt az óvatosságot is dokumentálja, mely a renaissance épület külső képére kiható modern átalakítást, a stílárius egység zavaró megbontása nélkül igyekezett megoldani. És ez nem másodlagos fontosságú körülmény, pláne, ha egy kissé körülnézünk és megfigyeljük azt a töméntelen sok izléstelenséget, melyet egy ócska renaissance, vagy román stylusu bérházra erőszakolt modern, sőt ultramodern portálok városzerte terjesztenek.

Az Abbazia portálja nem szakad el az épület architektonikus egységétől, nyugodt, színes formájával ritmikai zavarok nélkül övezi mindkét homlokzatát a háznak. A külső kompozíciónak legérdekesebben és legindokoltabban elgondolt része, az ablakmegoldás, amely számolva az Andrássy-ut és Teréz-körut korzó-jellegével, valósággal színpadszerűen kényelmes kilátást biztosít az utcára. Ugyancsak okos az ablaknyitás szerkezeti része is. Sajátságos dolog azonban, hogy a berendezésnek éppen ez a — csaknem legsikerültebb része — rejti magában a külső kép

egyetlen zavaró benyomásának az okait. A nagy ablaknyílások, minden indoklásuk ellenére, a konstruktív gyengeség érzetét keltik a felettük tornyosuló épület tömör falával szemben. Még fokozzák ezt a hatást a technikai okokból geometrikus rendszerben végigvezetett keretes tagolások, valamint a nappali világításban szinte üregerű mélységgel kisötéltő ablakfoltok. Csak az esti világítás adja meg az Abbazia-kávéháznak igazi karakterét, ezzel is bizonyítva, hogy installálása az esti forgalomra és a lámpavilágításra volt tekintettel.

Tudjuk, hogy az átalakító munkálatok nemcsak a szó szorosabb értelmében vett interieur-berendezésre szorítkoztak, hanem kiterjedtek magára az alépítményre is; ennél fogva a költségek is meghaladták a szokásos kávéházátépítésekkel járó kiadásokat. A portálmegoldásról szólva, meg kell emlékeznünk az ajtó és a szélfogó ajtófülkéről, mint igen figyelemreméltó, konstruktív egyszerűséggel kiképzett részletekről.

A belső helyiségek berendezésében ugyanaz a nyugalmas, szolid elegancia érvényesül, mint a tervezőművésznek, Novák András tanárnak többi interieurjeiben. Egyes részleteiben bizonyos tipikus jelleg domborodik ki. A bejáróval szemben levő virágos kut igen finom és jól átgondolt művészi ötlet, a fűtőtestek köpenyegje egészében és részleteiben stilszerű megoldás, a világítás térbeli elhelyezése kellemes és indokolt.

Mint mondtuk, az Abbazia-kávéház, exponált fekvése miatt, nemcsak szigorúan vett „kávéházat”,

hanem egy világvárosi utcakorzónak forgalmi gócpontját is jelenti. Erre volt tekintettel az átalakítás és ezt a célját művészi eredménnyel szolgálta. A patriarchalis összejövetelek kávéházából egy fényben ragyogó, finom izlésű kultúrhely bontakozott ki, melynek ebben a megújított formában jelentős szerepe jutott a világvárosi forgalomfejlesztés terén is. Az Andrassy-ut színes esti életének egy jelentős tényezőjévé lett, melynek talán a jövőben az a hivatása, ami a párisi grand café-ké: fényvel, kulturhangulattal és művészettel sugározni körül a tavaszi és őszi korzók színes elevenségét.

Az Abbazia-kávéház nem máról-holnapra, nem a gombamódra növekvő bérházakkal egyidejűleg berendezkedő új kávéházak tűnemenyes gyorsaságával készült, hanem lassan, részletekben, hónapokig tartó munkával. Hogy ennek milyen technikai okai voltak, az nem tartozik ide; a hosszúra nyúlt berendezkedést csak azért említjük fel, mert ez a körülmény lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a közönség, a legközvetlenebbül érdekelt fél, hozzászokjék az új, a modern Abbaziához. Ez a lassu átmenet szinte észrevétlen természetességgel adta meg új képét a kávéháznak.

Egyéb kívánni való azután nem is marad hátra, mint az, hogy az amugy is lebontásra praedestinált földalatti-villamos-lejáró mielőbb eltűnjék és szabad forgalmat biztosítson a kávéház előterének. Ennek kívánatos voltát művészi követelmény is indokolja, mely nem tűri azt, hogy egy előkelően nyugodt ritmusu exterieur frontális képét a tarka majolika-bódé megzavarja.

(—ká—)

□□□

ÜZLETI HIREK.

STEUER MARCELL urnak, az „Abbazia“ kávéház tulajdonosának mai számunkban megjelent és a revierrendszerrel elmondott érdekes és szakszerű fejtegetésére külön e helyt felhívjuk olvasóink figyelmét.

Együttal megjegyezzük, hogy e tárgyra vonatkozó szakszerű polemiáknak úgy a szakemberek, mint a közönség részére készséggel állunk rendelkezésre.

A „MIKSZÁTH“-kávéházat, mint értesülünk, megvette Deák Sándor vendéglős. A vételt Hirschkovits Kálmán közvetítette.

HOTELBETRIEBS GESELLSCHAFT G. m. b. H. in Abbazia megalapítását közöltük mult számunkban, melyet velünk egyik beltág közölt. A társaság megalapítása azonban, mint utólag értesülünk, az utolsó pillanatban pénzhány folytán meghiusult.

ABBÁZIÁBAN, az ottani „Quarnero“-kávéházat hosszas tárgyalások után kibérelte Kálmán Lajos, évi 130,000 korona béréért. Üzletvezető Szabó Tivadar lett.

AZ ORSZÁGHÁZ-KÁVÉHÁZ A VILÁGTÖRTÉNELEMBEN.

Sok tinta folyt már el annak a tételnek bebizonyítására, hogy nagy eseménynek apró kis ok a szülőanyja.

A nagy harcok, a nagy felfedezések, világot rengető változások sokszor elenyésző, oda se tartozó apróságokból lettek.

Kötetek teltek már meg azokkal a kacér női pillantásokkal, melyek véres csatákat idéztek elő.

Egy rosszul, idegesen, álmatlanul eltöltött éjszaka sok olyan behintásnak volt már az oka, melynek szelét megérezte a fél világ és megremegett tőle.

Ismertem egy szegény nyomdászfiút, akit 14 éves korában fogott meg a tuberkulózis. Négy évig nyomta az ágyat és azt a sok-sok szabad idejét tanulással töltötte el. Azelőtt nem volt egy órányi szabadsága sem, most négy esztendeje. El is végezte a középiskolát ott az ágyban, ma világhírű egyetemi tanár... A neve előtt tisztelettel hajol meg minden haladottabb ember, de — arra a négyesztendő tüdőbajra nem emlékszik senki!

A trafalgari diadalban legalább is annyi része volt Nelson szeretőjének, mint ő magának. Az ütközet előtti napon egy parfümös flacon miatt összeveszett önagsága a hadvezérrel, ugylátszik nagyon komoly volt a felháborodás, mert a csaták ura először öngyilkos akart lenni, de aztán meggondolta magát s dühében belelőtt Európa oldalába... Egy flacon...

De hiába! A nagy eredmények mellett eltörpülnek a kicsiny indító okok, a mellékkörülmények!

A parlamenti zajtól visszhangzott az ország, mindenki a „hatalatlan“ eseményekről, a kordonról, a taktikáról beszélt. Ez volt a fontos!

Úgy véljük, a mi kötelességünk megvédeni a nem fontost, a „mellékkörülményt“ a feledés homályától. A helyet, a miliőt, melyben a nagy zavarások fogantattak, az Országház-kávéházat, mely reggelenként tanuja, mitöbb bölcsője volt az országos eseményeknek.

Az Országház-kávéház beleszóppent néhány hétre a világtörténelembe! S ha tudjuk, hogy őseink királyt választani a Rákosra mentek, úgy tudtuk már azt is, hogy a leghiresebb (?) magyar országgyűlés ellenzéke mikor indul, mikor érkezik a fiók-parlamentbe, melyet cégtábla szerint csak úgy egyszerűen Országház-kávéháznak hívnak.

Ez az a mellékes apróság, melyről nem szabad megfeledkezni. Hiszen nem szokatlan a történelmi nevezetességű kávéház, a pesti István főherceg, a Korona, vagy plane a Pilvax, mindmegannyinak megvan a maga kisebb-nagyobb lapja a históriában.

Frankfurtban ma is mutogatják a Hotel Schwan szobáját, melyben a hetvenegyes béke kötött. Egy szálloda szobájából várta millió s millió ember haza a fiát, az urát!

A nürnbergi „Bratwurst-Glöcklein“ is inkább Hans Sachsnek és Vischernek, mint hurkáinak köszönheti nagy hírét.

Nem nagyképsüködünk tehát, ha ezek mellé sorozzuk az Országház-kávéházat. Hiszen hetekig róla írt száz meg száz ujság! Riporterek, képviselők, bámsz-kodók és egyéb sok, szabad idővel rendelkező ember rendes, mindennapi utjává vált ez a kávéház. Itt dőltek el a hazai megállapodások, itt tüzelték egymást az urak a „szabadság“ szent nevében és ide pottyantak vissza, kidobottan „önkényuralom“ jelige alatt.

Nem túlzás, de emlékezzünk csak jól: a parlamenti epizódok mellékesek lettek, az Országház-kávéházi pro- és epilógusok mellett.

Nem ismerem Gárdonyi urnak politikai pártállását (istenbizony nem vagyok szavazó-bizottsági tag!) de határozottan azt rebesgették, hogy ő kevertette reggelenként magas vendégei kávéjába a harci riadót. Így aztán nem csoda, ha Justh Gyula ettől felpaprikázva visszadobja a vébététét. Én nem kutatom a hír megbízhatóságát, különben is intézte azt el Ófelsége Gárdonyi bácsival, de annyi bizonyos, hogy az Országház-kávéházat ritka sors érte: fogalom lett, történelem lett!

Gárdonyi bácsi nevesse, de magát tanulni fogják az iskolában!

DOMI.

□□□

ÜZLETI HIREK.

SEIFFERT ARANKÁT, a budapesti kávésiipartársulat kitűnő alelnökének leányát, feleségül vette Forst László mérnök.

A KOVÁCS-FÉLE TÜKÖRREKLÁMVÁLLALAT értesíti az igen tisztelt érdekelteket, hogy renoválás alkalmával bármikor kész a reklámtükröket ideiglenesen leszereltetni és kellő időben visszahelyezni. Töréseket kér levelezőlapon bejelenteni és a törött tükrökből legalább egy darabkát megtartani, hogy a biztosító társaság által kellő időben pótolathassák.

A „KORONA“-kávéház közel 100 évi fennállás után bezárta kapuit. A házat átadták a csákányok munkájának, a tulajdonos Harkai pedig a szemben lévő házban nyit ugyancsak „Korona“ címen új kávéházat.

„PHÖBUS“ címen új vállalat alakult Budapesten a kávések boldogítására, illetve pénzügyi igényeinek kielégítésére. Minden igyekezetünk dacára nem sikerült még a vállalat tulajdonosait és egyéb céljait kipuhatolnunk, de lapunk legközelebbi számában, reméljük, hogy részletesebben foglalkozhatunk ezen új alapítás céljaival.

KÁVÉHÁZI KONJUNKTURÁK.

Új kávéházak a fővárosban.

Építési, vállalkozási üzletágunk teljes pangásban vannak, mert a magyar záloglevelek visszaözlése még mindig folyamatban van s így nagyobb záloglevél-kibocsátó pénzintézeteink vagy teljesen megszüntették minden újabb jelzálogkölcson folyósítását, vagy csak burokbán született építetők juthatnak hozzá.

De talán még jobb annak, aki nem jut hozzá, mert elgondolhatjuk mily papirvesztéseget kell nekik fizetni, ma, mikor a koronajáradék, a legminimálisabb K 87, 15-ös árfolyamon áll.

Ezeket olvasva, minden ember azt gondolhatná, hogy miután így új építkezések nem igen vannak, a kávéház-alapítások is szünetelnek.

Miután ez volna a természetes föltevés, mi sem természetesebb, minthogy ennek éppen az ellenkezője áll és megállapíthatom, hogy már évek óta nem volt a fővárosban annyi kávéházalapítás, mint most. Mit jelent ez?

Nem szeretvén mindent általánosítani, nem mondjuk azt, hogy ezek a szimptomák mind az egészséges szakma természetes fejlődésének, vagy az egészségtelen tulprodukciónak jelei.

Ezt általánosságban sem így, sem amugy megállapítani nem lehet, mert minden egyes esetben egészen individuális és lokális okok játszanak közre az új alapításoknál.

Az alatt felsorolandó új kávéházak között bizonyára akadnak olyanok is, amelyek egészen a természetes fejlődés következményei, de lesznek olyanok is, amelyek nem fogják kiállani a versenyt, sőt már eredendő gyengeségben fogadtatván, nem lesznek életképesek.

Az egyes prognózisok megállapítása nem a mi feladatunk, mi csupán nagy általánosságban megállapítjuk azon kétségtelen tényre, hogy dacára a súlyos bel- és külpolitikai helyzet folytán előállott hosszantartó nyomasztó pénzvisszonyoknak, a kávéházak rendületlenül állanak, a kávéházak fizetéseképtelenségéről nem igen hallunk, sőt mi több, a rendes átlagos forgalmat mindegyik megcsinálja, szóval a konjunkturák a kávéházi iparban ha nem is fényesek, de a körülményekhez képest jobbak, mint bármely más szakmában.

Az alatt felsorolandó új kávéházak száma a természetes percentuális fejlődés határait nem lépi túl és ha területiális elhelyezkedésük a praktikus szükségletekhez és a főváros természetes fejlődéséhez alkalmazkodik, úgy mindegyik megtalálja existenciáját.

Hogy ezt mennyiben vették az alapítók számításaiknál figyelembe, a jövő fogja megmutatni.

Mi eddig a következő új fővárosi kávéházak alapításáról nyertünk értesítést:

A Rákóczi-ut és Luther-utca sarkán Kallos Márkus „Népopera” címen, a Váci-utcában Harkai Gyula „Korona kávéház” címen, Budán a Lukácsfürdővel szemben Komlos Ármin „Esplanade” címen, a Király-utca és Csengery-utca sarkán Edelman Mór „Pola” kávéház címen, a Baross-utcában Kátai tejnagykereskedő „Benicky” kávéház címen, ugyancsak a Baross-utcában Ifj. Nagy István építész létesít kávéházat, melyet Kulka Adolf nevű fűszerkereskedő bérelt.

A Rózsa-utca és Wesselényi-utca sarkán Láng és Szepessy létesít nagyobb kávéházat, Frúhauf Ignác a Lónyay-utcában.

Lorbeer Ignác a Rákóczi-tér és József-körut sarkán új kávéházat, a Pálffy-téren Mittermayer Mihály új nagyobb kávéházat, Hebel Mihály a Ferenc-körut és Tompa-utca sarkán nagyszabású új kávéházat alapítanak.

A Cserey-utca és Stefánia-ut sarkán pedig Ehrenstein Jenő husznagyvágó szándékszik alapítani új kávéházat.

Öz. Jellinekne a Mária Terézia-téren foglalkozik új kávéház alapítással.

Ezeket kívül egész csomó apróbb kávéház alapításról hallottunk.

Hozzáveendőek még ezekhez azok az üzletnagyobbitások, melyek a jelenlegi jól prosperáló üzletekben elkerülhetetlenek és folyamatban lévő nagyobbitások, mint p. o. „Keleti”, „Központi” (Sprung), „Windsor” stb. és hogyha még az idén eddig megnyitott új kávéházakat, Andrassy stb. is hozzászámítjuk, láthatjuk, hogy alapítások tekintetében egyik legsikerültebb esztendőhöz jutottunk.

Örömmel gratulálunk a bő szaporodáshoz szakmánk új tagjainak és üdvözlővén őket, mint új előfizetőinket is, kívánjuk, hogy prosperitásuk ne menjen régi iparüzőink rovására.

□□□

ÜZLETI HIREK.

AZ ANDRÁSSY-UTI TRENK-FÉLE vendéglőt eladták 50.000 koronáért. A vételt Ungár és Fischer irodája közvetítette.

A „REVIER“-RENDSZERRŐL Steuer Marcel urnak mai cikke valószínűleg mélyebb hullámokat fog verni üzleti életünkben. Miután mi a kérdést más oldalról és különösen a főpincérek részéről meg akarjuk világítani, körkérdezővel fordulunk a budapesti legnagyobb szállodák, vendéglők és kávéházak vezetőihez és főpincéreihez. A beérkezett válaszokat a beérkezés sorrendjében lapunk jövő számában kezdjük közölni. Azok, akik kérdőívet nem kaptak volna, kéretnek, hogy nézetüket kifejező megfigyeléseiket, tapasztalataikat és fejtegetéseiket postán juttassák hozzánk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

N. Az illető ur régebbi bűnlastromát mi elejétől végig ismerjük, az adatokat köszönjük, de csak végső szükség esetén, vagy közérdekből fogjuk felhasználni, mert a személyeskedés nem kenyerünk.

FŐPINCÉR. A revier-rendszerről amugy is bővebb cikk keretében fogunk foglalkozni, ott majd Ön is megtalálja a választ.

HIVÜNK. Mi nem azt állítottuk, hogy az illető bank adja 7^{0/0}-ra a pénzt, mert azt nem is adhatja. Azt pedig, hogy 25^{0/0}-ot számít, nem hisszük el és nem írjuk meg, míg kétségtelenül, bemutatandó okirattal nem igazolja.

ÜGYNÖK. Ha tény, amit Ön állít, hogy az illető már be volt zárva, úgy bűneért vezekelt s míg az illető reá nem szolgált, ügyének felelevenítésével nem foglalkozunk, mert személyes hajszákra nem vagyunk kaphatók.

SZŐRSZÁLHASOGATÓ. Ez esetben a két kifejezés között óriási különbség van. Ha valaki ugyanis átmenetileg nem fizet, az lehet, hogy képtelen fizetni, de azért ha azt állítja róla, hogy fizetéképtelen, és az illető cég később mégis mindent megfizet, könnyen meggyűlhet a baja a bírósággal. Ezt esetleg rágalmazásnak minősítik, ami szabadságvesztéssel jár.

LAPUNK SZERKESZTŐSÉGE
MEGBIZHATÓ ÉS SZOLID
CÉGEKNEK KÉSZSÉGGEL AD
DIJMENTES INFORMÁCIÓKAT.

JÓKAI
NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST,
THÖKÖLY-ÚT 28.

TELEFON: 96-32.

SZÓTS SIMON SZÖNYEGTELEPE

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-Ú. 15.

Telefon: 87-23.

Berendez lakásokat, szállodákat és pensiókat.

HANTOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Rózsa-utca 34.

festők, mázólok
és ércfényezők
Telefon 16-34

KÁVÉHÁZI FELSZERELÉSEK VÁLLALATA

SAJÓ ÉS CSERMELY
BUDAPEST VIII, RÁKÓCZI-UT 69.
TELEFON 120 – 72. INTERURBAN.

ÁLLANDÓAN RAKTÁRON: elefántcsontgolyó, dákö, kréta, billiárd-mantinell, billiárd- és játékasztal posztó, sakk, dominó, tábla, szivacs stb. a legnagyobb választékban. Elvállaljuk billiárdok állandó jókarbantartását.

RECORD RADÓ IRODAFELSZERELÉSI VÁLLALAT

BUDAPEST, VI., LOVAG-UTCA 3.

Szállít kávéházak részére modern kivitelű árlapokat, pénztári iveket és egyéb nyomtatványokat. Telefon 72-17.

Papirasztalkendők gyári raktára.

Stiller J. és Tsa

Telefon 145-75.

jégszekrény és hűtőeszközök gyára
Budapest, VII., Szövetség-utca 3. szám.

Kávéházi s vendéglői berendezéseket, alpacca, chinaezüst árut vesz és elad

BRAUN GYULA BUDAPEST, VII., SÍP-UTCA 14 TELEFON 161-44

HAUGG BÉLA

rézművesmester

BUDAPEST

VII., AKÁCFA-UTCA 47.

Teljes kávéházi berendezések.
Telefon: 168-13.

SONNENFELD ÉS BAUER

ELSŐRANGU URISZABÓK • TELEFON 82-56.

BUDAPEST, VII, WESSELÉNYI-UTCA 2.

BING GUSZTÁV

Telefon 76-07.

FESTÉK ÉS VEGYI CIKKEK RAKTÁRA
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-UT 38.

Bondy M. és Társa

Telefon: 111-68.

Budapest, VII., Kertész-utca 38.

Telefon: 111-68.

Vízvezetékek. — Gázvezetékek. — Gőz- és légfűtések. — Csatorna-felszerelések.

SCHLESINGER JÓZSEF

Szállodai, vendéglői és kávéházi személyzet elhelyező iroda. — Külön üzlet adásvételi osztály. ☐☐☐☐
Telefon interurban 17-25.

BUDAPEST, RÖSER-BAZÁR.

KASZÁS MÁRTON ÉS TÁRSA

DISZITÓ, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ

Telefon 123-98.

Telefon 123-98.

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR 2.

HERCEGH ÉS FODOR

URI- ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZA

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 24.

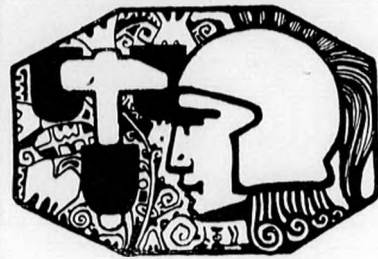
Menyasszonyi kelengye 200 kor.-tól kezdve. Uri kelengye, leány- és fiu-intézeti kelengye, valamint vásznak, ruhakelmék, szőnyegek, szövött- és rövid-árúk, ugyszintén összes női- és uri fehérneműk és szükségleti cikkek legolcsóbban beszerezhetők.
KIVÁNATRA TELJES ÁRJEGYZÉKKEL SZOLGÁLUNK.

MÁRTON IMRE ÉS TÁRSA

fémiparművészeti műhelye BUDAPEST, V., Pannonia-utca 31.

TELEFON: 127-34.

KÉSZIT: modern iparművészeti fémtárgyakat, művészi butor- és kapu-
vereteket, modern vert réz- és kovácsoltvas-csillárokat, kandallókat és fém-
portálokat. Művészi *versenydíjakat, plaketteket, érmeket* és egyházművészeti
tárgyakat. *000 000 000* Rajzok, tervek, költségvetések díjtalanul.

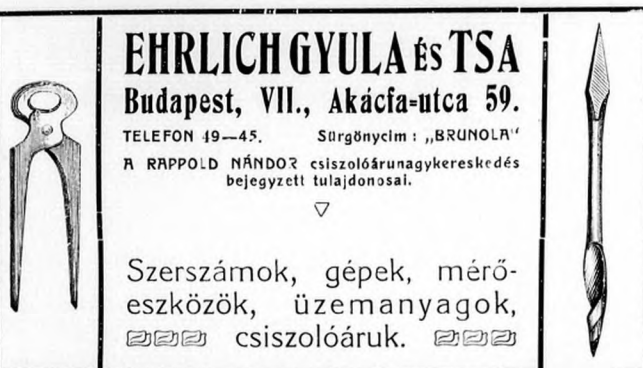

TÖRÖK ÉS CSONGRÁDY

BUDAPEST, IX. KER.,
SZVETENAY-UTCA 4.
TELEFON 59-19 SZ.

☒ KÁVÉHÁZI ☒
BERENDEZÉSEK.
KÖLTSÉGVETÉSEK
☒☒ DÍJTALANUL. ☒☒

IPARMŰVÉSZETI ÉS LAK-
BERENDEZÉSI FÉMTÁR-
GYAK, U. M.: CSILLÁROK,
FALIKAROK, KANDALÓK
ÉS PORTÁLDISZEK, FÉM-
SZOBRÁSZAT, DISZPLA-
KETTEK, BUTORVERETEK
TERVSZERINTI KÉSZÍTÉSE
ÉS GALVANOPLASZTIKAI
☒ SOKSZOROSÍTÁSA. ☒

EHRlich Gyula és TSA
Budapest, VII., Akácfa-utca 59.
TELEFON 49-45. Sörgöncym: „BRUNOLA”
A RAPPOLD NÁNDOR csiszolóárunagykereskedés
bejegyzett tulajdonosa.

Szerszámok, gépek, mérő-
eszközök, üzemanyagok,
0000 csiszolóáruk. *0000*

☒ TÜKÖRGYÁR ☒ CARL BECK WIEN

GYÁR ÉS IRODA:
XIV., MÁRZSTRASSE 109

TELEFON H 21

VEZÉRKÉPVISELET MAGYARORSZÁG RÉSZÉRE:

KOFFLER JAQUES Budapest, VII., Dob-u. 9.

Tükörköszörülés, tükörberakás minden
dimenzióban. — **Különlegesség:** Kirakatablak-
diszítések modern művegezéssel minden szakma
részére saját tervek szerint.

UJ! UJ! Modern velencei köszörülés művészi
butorok részére saját minták és rajzok szerint.

MINTARAKTÁR:

VI., Königsklostergasse 3. Telefonszám: 4128.

PARLAGHY ÉS VASTAG

Telefon
150-28.

Budapesti tekeasztal- és műbutoripar
VI. kerület, Frangepán-utca 41. szám.

Telefon
150-28.

GROSSHÄNDLER

BUTORTELEPE

BUDAPEST, IV. KER.
Simmelweis - utca 17. sz.

TELEFON
71-35. SZ.

Zimmermann és Lovász

Tapétaraktár, mennyezetdisz-
gyár, festő, diszítő, mázó

Budapest, VII., Almásy-tér 16. Telefon 171-29.

NÉMETH VILMOS - VÁLLALKOZÓ

BUDAPEST, VIII., NAGYFUVAROS-UTCA 23. SZÁM.

Elvállal kőmives-, rabitz- és mindenféle átalakítási és építési munkákat.

SIMPLON KÁVÉHÁZ

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 8. SZÁM.
TULAJDONOS SURÁNYI SÁNDOR. — TELEFON 117-26.
NAPONTA SÁRAY ELEMÉR ZENEKARA MUZSIKÁL.

"AUER"

MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
BUDAPEST, VI. KER., VÁCI-KÖRUT 3. SZÁM.

Csillárgyár. Karbantartási osztály.
Telefon: 16-20. Este 6 órától: 12-90.

ALEXY TRAJÁN BÉLA, FÉNYKÉPÉSZ

BUDAPEST, VIII. KER., RIGÓ-UTCA 14. SZ.
Telefon: 154-65.

KOVÁCS KÁVÉHÁZ

Budapest látványossága! Emeleten játék- és billárd-
termek. Külön termek társaságoknak. * TELEFON 125-44,
132-32., 166-23.

RÁKOS MANÓ SZOBRÁSZ

TELEFON 75-60.

Készít mindennemű
gipsz-, kő-, műkő-,
stuccatur, Rabitz-
és műmárvány-
munkákat. Ajánl
mint különleges-
séget: STUCCO-
MENNYZETEKET

BUDAPESTEN, VII., BÁLINT-
UTCA 9. SZÁM. ARÉNA-ÚT
ÉS THÖKÖLY-UT MELLETT.

Kohn Jakab és József

butorraktára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 10.

Telefon 30-58.

Telefon 30-58.

"SANITAS"

szikviz-, fagylalt-
és conserv-gyár.
Tulajdonos BEUTUM S.

Budapest, VII., Gizella-ut 53. sz. Telefon 62-10.

KORÁNYI ÉS FRÖLICH REDŐNYGYÁR

TELEFON 23-76.

Különleges gyártmányai: kávéházi és terasse-
ponyvák, szabadon álló napellenző sátrak,
szabadalmazott önműködő ajtócsukók és ablak-
szellőztelők, acél-, fa- és vászon-redőnyök.

BUDAPEST, VIII., KISFALUDY-UTCA 5.

"ASTOR" KÁVÉHÁZ

Budapest, VII., Erzsébet-körut 41.

KÓCZÉ ANTAL ÉS FIA zenekara hangversenyez.

SZIRCH IMRE

FÉM- ÉS BRONZÁRU-GYÁRA

TELEFON
56-95

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST, VII., GARAY-UTCA 40. SZ.

Mindennemű bút- és épületvasalások, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb
kivételig. * KÜLÖNLEGESSÉGEI KÁVÉHÁZI BRONZMUNKÁKBAN:
Fénteckenszallábak asztaltalpatok és szellőző-ajtók levonása, ajtóvédő-
és függönyrudak, valamint egyéb e szakmába vágó cikkek gyártása *
..... KÖLTSÉGVETÉSSEL DIJMENTESEN SZOLGÁLOK.

Hirschler és Török

Tükör-, kép-, képkeret-, üvegcsiszoló-,
rézfoglaló- és üvegfoncsó-
rozó-gyár

Iroda és raktár: Budapest, V., Lipót-körut 18. szám.

FARKAS ÉS TSA VASSZERKEZETI GYÁRA

BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 8. SZÁM
82-70. Telefonszám 82-70.

Készít modern **fémportálok**at és berendez teljes üzleti
áru-, könyv- és irattár-állványokat, (megbecsülhetetlen vasáru-
cikkek raktározására) a világhírű szétszedhető Estler-rendszer
szerint acéllemezből. A nemzetközi Vas- és Gépkiallításon
ezen gyártmányok az állami nagy érmmel lettek kitüntetve.

MAJOROS KÁROLY

üvegfestő és mozaikrákó-műhelye

Budapest, VI. ker., Országbíró-utca 33. szám.

Telefon 170-13.

FÜRST LEO

BUDAPEST, VII., DONGÓ-UTCA 3. Meister Testv. faárugyára mellett. Ferenc József laktanya közelében.
GŐZÜZEMRE BERENDEZETT ESZTERGÁLYOSÁRUK GYÁRA. Készít asztalosok részére mindennemű
esztergályosmunkát méret vagy rajz szerint. Helybeli és vidéki megrendelések a legrovidebb idő alatt
pontosan és jutányosan szállítatnak. Telefonszám 53-36.

Rodosi Testvérek

kávé-, tea- és rumnagykereskedők. Telefon 26-16.
Budapest, V. kerület, Szabadság-tér 1. szám.

Henry Faber & Co. London, rum.

I. & F. Martell, Cognac és
Dékány Péter és Társa
budafoki cognacgyárának
vezérképviselősege.

ÁLTALÁNOS BERENDEZÉSI R.T.

BUDAPEST
VII., GIZELLA-UT 26

Berendez kávéházakat
a legegyszerűbbtől a
legdrágább kivitelig.

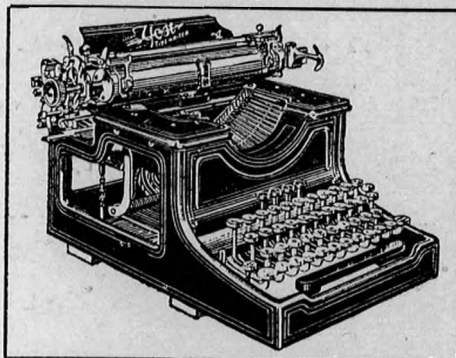
TELEFON-INTERURBAN 65-75

Korszakalkotó ujitás az írógéptechnika terén!

Automatikus váltó. Az írássebesség 50 százalékos fokozása. Csodálatos előny. A látható írásu, nem szalagos XV. számú Yost 1912. évi modellje az automatikus váltás folytán a legkönnyebb, a leggyorsabb írásra alkalmas írógép. 222

Kérje vételkötelezettség nélkül a gép bemutatását.

A
U
T
O
M
A
T
A

Nem drágább a rendes gépnél. 222
Nagy betűk és jelek leírásánál a kéz nincs többé lekötve. A szóköz (spácium), a váltó beállítása, a kocsitovábbítás, váltóvisszaállítás automatikusan történik.

Yost
írógép részvény-társaság KÁLDOR M.
Budapest, New-York palota. igazgató.

Goldstein Ignác

elektrotechnikus

Budapest, VII. kerület, Kazinczy-utca 53. szám

Telefonszám: 18—29.

Villanyos berendezés és karbantartási vállalat. Villanyvezetékek. Villanyventilátorok. Villanytelepek. Csengők.

Rein Nándor

szőnyeg- és ágynemű áruháza
Budapest, VI., Andrassy-ut 9.
Berendez szállodákat, pen-
siókat. Neuschloss-butork
kizárólagos főraktára ∴ ∴

KOVÁCS GYULA ÉS TÁRSA CSILLÁRGYÁRA

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 9. TELEFON: 91-04.

Telefon: "HUNGÁRIA" 76-58. Telefon: 76-58.

MAGYAR HÉZAGMENTES ASBEST PADLÓGYÁR

BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-UT 113. SZÁM.

GYÁRTANNAK: Teljesen lábmeleg, pormentes, tűzbiztos, savellentálló, vízhatlan, higiénikus asbestpadlót, falburkolatot, homorúan kiképezett falcsatlakozást, parafa alapburkolást linoleum részére

AL KALMÁS: Kórházak, szanatóriumok, menhelyek, iskolák, fürdők, templomok, hivatalok, nyilvános épületek, vendéglők, kávéházak, szállodák, bériakások, színházak, mulatóhelyek részére.

BEITZ JÁNOS Telefon: 81-30.

MŰSZTERGÁLYOS,

új és használt kávéházberendezési cikkek raktára, legnagyobb elefántcsontgolyó raktára
BUDAPEST, VII. KER., AKÁCFA-UTCA 55. SZÁM.

SOMLÓ DISZITÓ,
FESTŐ,
MÁZOLÓ

Budapest, VI., Rózsa-u. 27. Telefon 157-54.

Telefon 49-08. RAPP S. Telefon 49-08.

kárpitos és diszitő. Mintaraktár és műhelyek

BUDAPEST,
V., Mária Valéria-utca 13. szám.

MODERN CÍMTABLA
FESTÉSZET

Bokor és Klein
TELEFON: 108-37.

BUDAPEST
RAKÓCI
UTCA 34
MŰVESZ
KIVITEL

ÜVEG
CÍM
TABLA
KÉSZÍTÉSE

DIPOLD JÁNOS

műlakatos- és csillárgyára

Budapest, IX. ker., Bokréta-utca 23. sz.

Saját gyártású csillárok diszes kivitelben. Rácsok, kandallók, villágítótestek terv vagy rajz után. Különlegességek dombormű, vert vagy kovácsolt vas- és fémاتور-veretekben.
Telefon: 128-62. Telefon: 128-62.

Belatiny Casino brut. Magyar kir. országos központi mintapince és a Magyar kir. kincstári borok főelárusításának vezérképviselője:

SZÖLLŐSI TIVADAR, BUDAPEST, VII. KER., WESSELÉNYI-UTCA 6. SZÁM.

TELEFON: 19-60.

INTERURBAN.

Hirschkovits Károly

BUDAPEST, VI., HAJÓS-UTCA 15. SZÁM.

Hatóságilag engedélyezett kereskedelmi ügynökség. Közvetít kávéházat, szállodát, vendéglőt, valamint egyéb ingatlanokat, azok finanszírozását és egyéb pénzügyi tranzakciót eszközöl.

JOKAI
NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST
THÖRÖLY-UT 28.
TELEFON: 96-32